

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**В.С. Коверза, О.В. Неізнана, М.Т. Шендригоренко,
Н.С. Іванова, Л.Я. Шевченко, В.А. Янковський**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Ступінь: бакалавр

Кривий Ріг
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**В.С. Коверза, М.Т. Шендригоренко, Н.С. Іванова,
О.В. Неізнана, Л.Я. Шевченко, В.А. Янковський**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ
МІСЦЕВІ ФІНАНСИ**

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та
оподаткування
Протокол № 6
від “13” листопада 2020 р.

Рекомендовано навчально-
методичною радою ДонНУЕТ
Протокол № 4
від “17” грудня 2020 р.

УДК 368 (072)
К 12

Коверза, В.С.

К 12 Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» [Текст]/ М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів, обліку та оподаткування; В.С. Коверза, О.В. Неізнестна, М.Т. Шендригоренко, Н.С. Іванова, Л.Я. Шевченко, В.А. Янковський – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2020. – 71 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, що виконуються ними протягом вивчення дисципліни.

© Коверза В.С., Неізнестна О.В., Шендригоренко М.Т.,
Іванова Н.С., Шевченко Л.Я., Янковський В.А.2020
©Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган – Барановського, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	7
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	13
Змістовий модуль 1. Організаційні та методичні засади формування та функціонування інституту місцевих фінансів	14
Змістовий модуль 2. Механізм управління місцевими фінансами	17
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	29
Змістовий модуль 1. Організаційні та методичні засади формування та функціонування інституту місцевих фінансів	30
Змістовий модуль 2. Механізм управління місцевими фінансами	44

ВСТУП

Розвиток України як сучасної держави потребує кардинальних зрушень, спрямованих на демократизацію суспільного життя та подальшу ринкову трансформацію економічних процесів. В успішному вирішенні цих завдань важлива роль належить місцевому самоврядуванню як вагомому чиннику політичного і економічного розвитку суспільства. Функції регулювання економічних і соціальних процесів поступово переходять від центрального рівня державної влади до місцевого, тому посилюється роль місцевих фінансів та розширюються сфера їх застосування. Через місцеві фінанси держава активно здійснює соціальну політику та регулює процес вирівнювання економічного та соціального розвитку територій.

Метою вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» є засвоєння засад організації місцевих фінансів, їх складу та основ управління виходячи із розмежування функцій і повноважень державних та місцевих органів влади і управління.

Ціль - формування професійних знань про сутність і роль місцевих фінансів у економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень та механізм їх функціонування, формування навичок аналізу забезпеченості органів місцевого самоврядування необхідними фінансовими ресурсами для реалізації функцій та задач в регіонах України.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомлення з засадами функціонування місцевих фінансів та організацією фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах; набуття знань про бюджетну політику, міжбюджетні відносини, проблем та перспектив розвитку місцевих запозичень в Україні, фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування; набуття вмінь аналізу використання доходів та видатків органів місцевого самоврядування, фінансової діяльності підприємств комунального господарства та житлово-експлуатаційного комплексу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

– основні принципи формування та використання фінансових ресурсів місцевих фінансових органів;

– особливості нормативно-правового забезпечення з питань місцевих фінансів;

– тенденції розвитку фінансових відносин і їх особливості у сфері місцевих фінансів;

– методику аналізу джерел формування доходів, планування видаткової частини місцевих бюджетів та аналізу ефективності використання бюджетних коштів;

– основні категорії, поняття і механізми реалізації відношень у сфері фінансів місцевих органів самоврядування.

уміти:

- володіти навичками роботи з законодавством у сфері місцевих фінансів;
- об'єктивно оцінювати економічні процеси, що відбуваються в регіонах;
- аналізувати вплив місцевого бюджету на розвиток соціально-економічного стану території;
- орієнтуватися в теоретичних і практичних питаннях тематики фінансів місцевих органів самоврядування;
- планувати місцеві бюджети та аналізувати ефективність використання бюджетних коштів.

ЧАСТИНА І
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис початкової дисципліни

Найменування показника	Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова (для здобувачів вищої освіти спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова дисципліна
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість змістових модулів	1
Лекції, години	28
Практичні/семінарські, годин	28
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	64
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи	4
Вид контролю	екзамен

2. Програма навчальної дисципліни

Ціль - формування професійних знань про сутність і роль місцевих фінансів у економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень та механізм їх функціонування, формування навичок аналізу забезпеченості органів місцевого самоврядування необхідними фінансовими ресурсами для реалізації функцій та задач в регіонах України.

Завдання: ознайомлення з засадами функціонування місцевих фінансів та організацією фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах; набуття знань про бюджетну політику, міжбюджетні відносини, проблем та перспектив розвитку місцевих запозичень в Україні, фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування; набуття вмінь аналізу використання доходів та видатків органів місцевого самоврядування, фінансової діяльності підприємств комунального господарства та житлово-експлуатаційного комплексу.

Предмет: сукупність теоретичних та практичних аспектів економічних відносин з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів місцевих громад у грошовій формі.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів

Тема 2. Місцеві бюджети - визначальна ланка місцевих фінансів

Тема 3. Бюджетна політика на місцевому рівні

Тема 4. Управління місцевими фінансами в Україні

- Тема 5. Формування дохідної бази місцевих бюджетів
 Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів
 Тема 7. Міжбюджетні відносини та їх складові
 Тема 8. Місцеві запозичення в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку
 Тема 9. Місцеві податки і збори у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування
 Тема 10. Фінанси підприємств комунального господарства
 Тема 11. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу
 Тема 12. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні
 Тема 13. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Організаційні та методичні засади формування та функціонування інституту місцевих фінансів					
Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	9	2	2		5
Тема 2. Місцеві бюджети - визначальна ланка місцевих фінансів	9	2	2		5
Тема 3. Бюджетна політика на місцевому рівні	9	2	2		5
Тема 4. Управління місцевими фінансами в Україні	9	2	2		5
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8		20
Змістовий модуль 2. Механізм управління місцевими фінансами.					
Тема 5. Формування дохідної бази місцевих бюджетів	9	2	2		5
Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів	9	2	2		5
Тема 7. Міжбюджетні відносини та їх складові	9	2	2		5
Тема 8. Місцеві запозичення в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку	9	2	2		5
Тема 9. Місцеві податки і збори у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування	12	4	4		4
Тема 10. Фінанси підприємств комунального господарства	9	2	2		5

Тема 11. Фінансова діяльність житлово- експлуатаційного комплексу	9	2	2		5
Тема 12. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні	9	2	2		5
Тема 13. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах	9	2	2		5
Разом за змістовим модулем 2	84	20	20		44
Усього годин	120	28	28		64

4. Теми семінарських /практичних/ лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар - дискусія Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	2
2	Семінар - запитань і відповідей Місцеві бюджети - визначальна ланка місцевих фінансів	2
3	Семінар - дискусія Бюджетна політика на місцевому рівні	2
4	Семінар запитань і відповідей Управління місцевими фінансами в Україні	2
5	Семінар запитань і відповідей Формування дохідної бази місцевих бюджетів	2
6	Семінар - дискусія Система видатків місцевих бюджетів	2
7	Семінар - дискусія Міжбюджетні відносини та їх складові	2
8	Семінар запитань і відповідей Місцеві запозичення в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку	2
9	Семінар з виконанням практичних завдань Фінансове забезпечення місцевого самоврядування	2
10	Семінар з виконанням практичних завдань Місцеві податки і збори	2
11	Семінар з виконанням практичних завдань Фінанси підприємств комунального господарства	2
12	Семінар запитань і відповідей Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	2
13	Семінар запитань і відповідей Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні	2
14	Семінар - дискусія Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах	2
Всього		28

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми семінарського/практичного заняття	Аудиторна робота				Позааудиторна робота	Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1						
Тема 1			1		1	2
Тема 2			1		1	2
Тема 3			1		1	2
Тема 4		1	1	5	1	8
Разом змістовий модуль 1		1	4	5	4	14
Змістовий модуль 2						
Тема 5		2	1		1	4
Тема 6		2	1		1	4
Тема 7			1		1	2
Тема 8		1	1		1	3
Тема 9		1	1		1	3
Тема 10		1	1		1	3
Тема 11		2	1		1	4
Тема 12		1	1		1	3
Тема 13		1	1		1	3
Тема 14			1	5	1	7
Разом змістовий модуль 2		11	10	5	10	36
Усього		12	14	10	14	50

Оцінювання студентів протягом семестру (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
15	20	15		

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

ЧАСТИНА 2
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ

ОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів

Семінар 1 «Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів»

Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Формування науки про місцеві фінанси.
2. Сутність місцевих фінансів та причини їх появи.
3. Місцеві фінанси як система.
4. Функції місцевих фінансів.
5. Місцеві фінанси як інструмент економічного зростання.
6. Функції територіальної громади, її роль та правовий статус.
7. Поняття фінансової автономії місцевих органів влади.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3 - 4 сторінки) та презентацію до неї):

1. Формування вчення про місцеві фінанси.
2. Склад місцевих фінансових інститутів.
3. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.
4. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.
5. Нормативно-правова база місцевих фінансів України та її розвиток.
6. Світовий досвід формування інституту місцевого самоврядування.
7. Генезис науки про місцеві фінанси.
8. Основні теорії місцевих фінансів.

Тема 2. Місцеві бюджети - визначальна ланка місцевих фінансів

Семінар 2 «Місцеві бюджети - визначальна ланка місцевих фінансів»

Семінар - запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Поняття самостійності місцевого бюджету.
2. Принципи організації місцевих бюджетів.
3. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
4. Доходи та видатки місцевих бюджетів.
5. Вільні бюджетні кошти.
6. Підходи до розподілу коштів місцевих бюджетів.

2. Понятійний диктант.

Тема 3. Бюджетна політика на місцевому рівні**Семінар 3 «Бюджетна політика на місцевому рівні»*****Семінар – дискусія*****План заняття:**

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
2. Правові основи виконання місцевих бюджетів.
3. Основи бюджетної системи України.
4. Бюджетний процес.
5. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3 - 4 сторінки) та презентацію до неї):

1. Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні та її вплив на виконання бюджетної політики.
2. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.
3. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування.
4. Координація діяльності учасників бюджетного процесу.
5. Нормативно – правова база функціонування позабюджетних фондів місцевого самоврядування в Україні.
6. Досвід формування валютних фондів місцевих рад.

Тема 4. Управління місцевими фінансами в Україні

Семінар 4 «Управління місцевими фінансами в Україні» Семінар - запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Державне регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.

2. Роль фінансових органів місцевого самоврядування і місцевих фінансових органів виконавчої влади на етапах бюджетного процесу

3. Права й обов'язки органів місцевого самоврядування і місцевих органів виконавчої влади на етапах складання, розгляду, затвердження і виконання бюджету.

4. Організація фінансового контролю на місцевому рівні

5. Контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів і власних коштів бюджетних установ.

6. Звітність про виконання місцевих бюджетів.

7. Відповідальність за бюджетні правопорушення.

2. Понятійний диктант.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

Тема 5. Формування дохідної бази місцевих бюджетів

Семінар 5 «Формування дохідної бази місцевих бюджетів» Семінар - запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Особливості формування доходів місцевих бюджетів.
2. Методи мобілізації грошових коштів до місцевих бюджетів.
3. Податкові та неподаткові методи формування доходів місцевих бюджетів.
4. Формування доходів місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків та зборів.
5. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах.
6. Доходи від комунальної власності як реалізація права власності.

2. *Понятійний диктант.*

3. *Виконання завдань.*

Заповніть позначення знаками запитання в структурно-логічній схемі необхідними термінами (поняттями) відповідно до змісту.

Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів

Семінар 6 «Система видатків місцевих бюджетів»

Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Склад та структура видатків місцевих бюджетів.
2. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.
3. Фінансування власних та делегованих державою повноважень, порядок їх здійснення та законодавче закріплення.
4. Поняття бюджетних призначень (бюджетних повноважень).
5. Призначення і принцип розрахунку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості за видами видатків
6. Розпорядники бюджетних коштів

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

1. Місцеві податки і збори та їх роль у доходах місцевих бюджетів.
2. Напрямки реформування місцевого оподаткування в Україні.
3. Формульний порядок визначення обсягів дотацій вирівнювання.
4. Проблеми розмежування функцій і завдань місцевих органів влади.
5. Партнерство місцевих органів влади при фінансуванні власних та делегованих повноважень.
6. Організація надання державних та громадських послуг.
7. Конституційні гарантії з надання громадських послуг органами місцевого самоврядування в Україні.
8. Фінансування власних повноважень органами місцевого самоврядування.
9. Фінансування делегованих повноважень органами місцевого самоврядування.
10. Методи планування видатків місцевих бюджетів.

Тема 7. Міжбюджетні відносини та їх складові

Семінар 7 «Міжбюджетні відносини та їх складові»

Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Поняття та принципи бюджетного унітаризму та федералізму.
2. Концепції бюджетної децентралізації та субсидіарності.
3. Інструменти між бюджетних відносин.
4. Правове регулювання бюджетних трансфертів.
5. Завдання державної регіональної фінансової політики.
6. Фіскальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

1. Проблеми вдосконалення між бюджетних відносин в Україні.
2. Проблеми вдосконалення системи трансфертів в Україні.
3. Історичний аспект регіональної фінансової політики в Україні.
4. Історичний аспект створення позабюджетних фондів органів місцевого самоврядування на Україні.
5. Організація регіональних цільових фондів.
6. Реформа міжбюджетних відносин в Україні.
7. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах.
8. Діючі інструменти міжбюджетних відносин.
9. Об'єкт взаємовідносин місцевих бюджетів з Державним бюджетом України.
10. Історія становлення і розвитку бюджетних відносин в Україні.

Тема 8. Місцеві запозичення в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку

Семінар 8 «Місцеві запозичення в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку» Семінар - запитань і відповідей

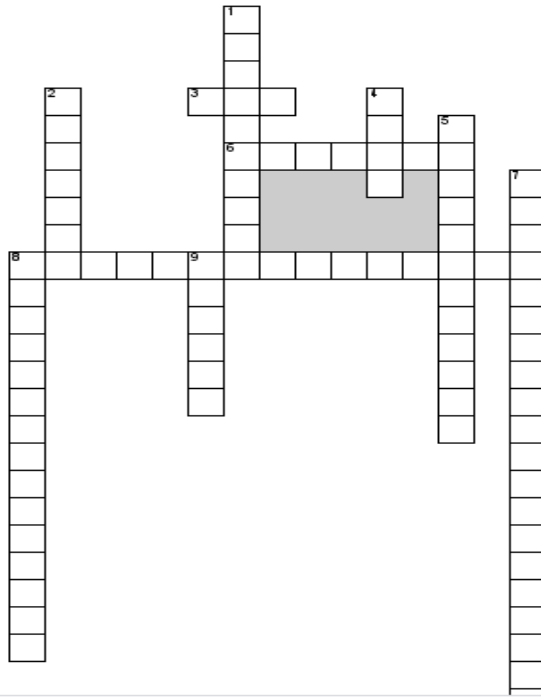
План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Структура ринку місцевих запозичень в Україні.
2. Стан і проблеми розвитку місцевих запозичень в Україні.
3. Бюджетна політика у сфері місцевих позик та місцевого боргу.
4. Муніципальні запозичення як джерело інвестиційного розвитку регіонів України.
5. Практика та проблематика здійснення місцевих запозичень в Україні.

2. Виконання завдань:

1. Заповнення кросворду.

Питання до кросворду:

По горизонталі:

3. Скільки рівнів в місцевому бюджеті України?
6. Головним джерелом місцевих бюджетів – є ...
8. Система формування розподілу і використання фінансових ресурсів для забезпечення місцевими органами влади покладених на них функцій і завдань.

По вертикалі:

1. Доходи, які повністю або частково зараховуються у певні види бюджетів.
2. Видатки на фінансування мережі підприємств, установ, яка діє початок бюджетного року.
4. Яка частка(відсоток) податків і зборів у доходах місцевих бюджетів в Україні.
5. Процес усунення вертикальних та горизонтальних дисбалансів.
7. Невідповідність між обсягами фінансових ресурсів однієї або кількох територіальних одиниць одного рівня і обсягами завдань, які на них покладаються.
8. Обов'язкові платежі, що встановлюються сільськими, селищними та міськими радами згідно законодавства.
9. Доходи, що мобілізуються місцевою владою самостійно на основі власних рішень і за рахунок джерел визначених місцевими органами влади.

3. *Понятійний диктант.*

Тема 9. Місцеві податки і збори у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування

Семінар 9 «Фінансове забезпечення місцевого самоврядування»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Фінансова незалежність місцевого самоврядування та склад фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.
2. Комунальний кредит і його форми.
3. Проблеми розвитку муніципальних позик в Україні.
4. Цільові фонди місцевого самоврядування.
5. Місцеві податки і збори та їх роль у доходах місцевих бюджетів.
6. Напрямки реформування місцевого оподаткування в Україні.
7. Формульний порядок визначення обсягів дотацій вирівнювання.

2. Виконання практичних завдань:

1. Розрахувати окремо суми власних і закріплених доходів місцевого бюджету та частку доходів від місцевих податків та зборів, якщо відомі наступні обсяги надходжень доходів до бюджету:

- єдиний податок – 26,6 тис. грн.
- податок на доходи фізичних осіб – 27322,5 тис. грн.
- збір за місця для паркування транспортних засобів - 158 тис. грн.
- плата за землю – 346,1 тис. грн.
- туристичний збір – 2771,9 тис. грн.
- державне мито – 1960,5 тис. грн.
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності – 342,9 тис. грн.
- плата за ліцензії та сертифікати – 388,6 тис. грн.
- адміністративні штрафи та інші санкції – 65,8 тис. грн.
- реєстраційний збір за проведення державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності – 148 тис. грн.
- фіксований сільськогосподарський податок – 231,7 тис. грн.
- інші власні доходи – 1006,4 тис. грн.
- інші закріплені доходи – 735,8 тис. грн.

2. Розрахувати коефіцієнт фінансової автономії бюджету міста та зробити висновки про фінансову незалежність органів місцевого самоврядування міста за наступними показниками:

Видатки міського бюджету складають:

- державне управління – 10041,7 тис. грн.
- освіта – 9390,6 тис. грн.

- охорона здоров'я – 9873,4 тис. грн.
- житлово-комунальне господарство – 35150 тис. грн.
- цільові фонди – 1000 тис. грн.
- резервний фонд – 800 тис. грн.

Дефіцит бюджету складає 17% суми видаткової частини бюджету. Закріплені доходи бюджету складають - 51300 тис. грн.

3. Із запропонованих напрямів формування доходів міського бюджету визначити окремо суму податкових та неподаткових надходжень: податки на доходи 16834 тис. грн.; доходи від некомерційного та побічного продажу – 15 тис. грн.; екологічний податок – 1 тис. грн., акцизний податок - 3726 тис. грн., плата за реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності – 5 тис. грн., плата за утримання дітей у школах – інтернатах - 3 тис. грн., збір за першу реєстрацію транспортного засобу – 887 тис. грн., місцеві податки і збори – 637 тис. грн., надходження від штрафів та фінансових санкцій – 13 тис. грн.

4. Визначити окремо податкові і неподаткові надходження місцевого бюджету за наступними даними: місцеві податки і збори – 533 млн. грн., державне мито 6,3 млн. грн., надходження від штрафів та фінансових санкцій – 18,3 млн. грн., плата за користування надрами – 9,5 млн. грн., податок на прибуток підприємств, що належать до комунальної власності – 584,3 млн. грн., доходи від власності та підприємницької діяльності – 12 млн. грн., плата за торговий патент – 94 млн. грн.

Тема 9. Місцеві податки і збори у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування

Семінар 10 «Місцеві податки і збори» Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Склад місцевих податків і зборів.
2. Принципи оподаткування щодо формування місцевих доходів.
3. Місцеві податки і збори та їх роль у доходах місцевих бюджетів.
4. Напрямки реформування місцевого оподаткування в Україні.
5. Формульний порядок визначення обсягів дотацій вирівнювання.
6. Переваги і недоліки боргового фінансування місцевих потреб.
7. Місцеве оподаткування в Україні в контексті зарубіжного досвіду.

2. Виконання практичних завдань:

1. Визначити окремо суму поточних видатків та видатків розвитку міського бюджету за такими напрямками використання коштів бюджету:

- соціальне забезпечення – 5 532 тис. грн;
- соціально-культурна сфера – 938 тис. грн;
- інвестиційна діяльність – 106 тис. грн;
- сплата основної частини боргу органів місцевого самоврядування – 53 тис. грн.
- охорона здоров'я – 4 522 тис. грн;
- державне управління – 885 тис. грн;
- придбання обладнання, транспортних засобів та іншої техніки – 369 тис. грн;
- реалізація програми соціально-економічного розвитку міста – 359 тис. грн;
- фізична культура і спорт – 220 тис. грн.

2. Визначити відсоток виконання місцевого бюджету за поточний рік, а також обсяг загального фонду місцевого бюджету, якщо: обсяг місцевих бюджетів на поточний рік складає 15 млрд грн при плані – 12 млрд грн. Це складає 54 % від загального фонду бюджету.

3. Бюджет міста з районним поділом складає 75 864 млн грн, в тому числі:

- доходи 1-го району – 22 %;
- доходи 2-го району – 21 %;
- доходи 3-го району – 18 %;
- доходи 4-го району – 23 %;
- доходи 5-го району – ?

Визначити суму доходів бюджету кожного району міста.

4. Розрахувати окремо суми власних і закріплених доходів місцевого бюджету та частку доходів від місцевих податків та зборів, якщо відомі наступні обсяги надходжень доходів до бюджету:

- єдиний податок - 27,1 тис. грн.
- податок на доходи фізичних осіб – 27869 тис. грн.
- збір за місця для паркування транспортних засобів - 161,2 тис. грн.
- плата за землю – 353 тис. грн.
- туристичний збір - 2827,3 тис. грн.
- державне мито - 1999,7 тис. грн.
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності – 349,8 тис. грн.
- плата за ліцензії та сертифікати - 396,4 тис. грн.
- адміністративні штрафи та інші санкції - 67,1 тис. грн.
- реєстраційний збір за проведення державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності – 151 тис. грн.
- фіксований сільськогосподарський податок – 236,3 тис. грн.
- інші власні доходи – 1006,4 тис. грн.
- інші закріплені доходи – 735,8 тис. грн.

Тема 10. Фінанси підприємств комунального господарства

Семінар 11 «Фінанси підприємств комунального господарства»
Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Громадські послуги, їх зміст та особливості надання на місцевому рівні.
2. Склад місцевого господарства та його роль у місцевих фінансах.
3. Особливості фінансів підприємств житлового господарства.
4. Фінанси підприємств комунального господарства.
5. Особливості організації фінансів дорожнього господарства.
6. Склад житлово-комунального господарства та його роль у місцевих фінансах.
7. Особливості фінансів підприємств житлово-комунального господарства.
8. Особливості організації фінансів дорожнього господарства.
9. Поняття та значення комунального кредиту.

2. Виконання практичних завдань:

1. Виходячи з наведених нижче даних, розрахувати вартість електроенергії, яка буде споживатись у плановому періоді при перевезенні пасажирів, та розподілити її між видами електротранспорту. У попередньому році електротранспортом було спожито 152980 тис. кВт · год електроенергії. При цьому для перевезення пасажирів трамваями було спожито 49,4% всієї електроенергії, тролейбусами — 50,6%. У плановому періоді кількість перевезень збільшиться на 2%, а ціна 1 тис. кВт·год електроенергії становитиме 147,2 грн.

2. Визначити суму грошових коштів, яка необхідна для придбання рухомого складу в плановому періоді, та суму грошових коштів, необхідних для придбання запчастин, якщо заплановано: закупівлю 30 тролейбусів: а) 20 тролейбусів К12-03 за ціною 723,25 тис. грн; б) 10 тролейбусів К12-04 за ціною 420 тис. грн.; придбання 35 комплектів для трамвайних вагонів Т-3 м має здійснюватися по відкритій Чеській кредитній лінії в загальній сумі 67907 тис. грн.; авансовий платіж відкритої кредитної угоди становить 6689,8 тис. грн. Витрати на відкриття кредитної лінії становлять: цінова експертиза контракту — 22,3 тис. грн; витрати на транспортування — 104,5 тис. грн; оплата ПДВ (20%) — 8919,8 тис. грн; оплата мита — 6689,8 тис. грн; витрати на обслуговування кредиту — 557,8 тис. грн; комісійні іноземному банку — 290,2 тис. грн; комісійні за зобов'язаннями — 65 тис. грн; перерахування Мінфіну — 379,8 тис. грн. Витрати на погашення кредиту банку на придбання рухомого складу та на погашення кредиту становлять 4096 тис.

грн.

3. У періоді, що передує плановому, ДКП «Електротранс» перевезе 428000 тис. пасажирів, у тому числі 207000 тис. пасажирів платно і 221000 тис. пасажирів, які користуються правом безкоштовного проїзду. При цьому по абонентних талонах буде перевезено 80000 тис. пасажирів, від яких буде одержано 24,0 млн грн доходів, а по проїзних квитках буде перевезено 127000 тис. пасажирів, від яких буде одержано 14,0 млн грн. У плановому періоді кількість пасажироперевезень збільшиться на 104,91%. Визначити доходи ДКП «Електротранс» у плановому періоді та втрати від безплатного перевезення пасажирів.

Тема 11. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу

Семінар 12 «Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Соціально-економічне значення житлового господарства.
2. Організація обслуговування житлового фонду.
3. Джерела доходів та фінансових надходжень житлово-експлуатаційних організацій.
4. Особливості фінансування витрат житлово-експлуатаційних організацій.
5. Основні напрямки реформування житлового господарства.

2. Виконання практичних завдань:

1. Загальна площа житлових будинків комунальної власності районів міста та ЖБК, які перебувають на обслуговуванні, становить 36385,7 тис. м², у тому числі площа будинків не обладнаних ліфтами становить 27298,3 тис. м². Тарифи по квартирній платі в будинках не обладнаних ліфтами встановлені в розмірі 0,22 грн. без ПДВ за 1 м², а в будинках обладнаних ліфтами — на 7 копійок більше. Визначити очікувані доходи з квартирної плати на плановий рік.

2. У плановому періоді плата за 1 м² орендованої площі збільшиться на 17% у порівнянні з попереднім періодом, де вона становила 1,41 коп. за 1 м². Слід зазначити, що загальна площа житлових приміщень дорівнює 5,38% від загальної жилої площі міста. Визначити суму грошових коштів, які надійдуть від експлуатації нежитлових приміщень.

3. Відповідно до загальноміської програми м. Києва «Покрівля»

необхідно відремонтувати 496604 м² покрівлі. Згідно з проведеними розрахунками ця площа та вартість ремонту 1 кв. м покрівлі розподілились по районах міста таким чином (див. табл.). Необхідно визначити загальну потребу в коштах для ремонту покрівлі в місті та розподілити її по районах міста.

№	Назва району	Площа покрівлі, що потребує ремонту в %	Ціна ремонту 1 м ²
1	Старокиївський	2,4	57,73
2	Дніпровський	6,3	36,17
3	Печерський	7,6	33,99
4	Солом'янський	10,4	30,29
5	Залізничний	6,5	35,78
6	Шевченківський	8,0	28,33
7	Голосіївський	5,0	31,60
8	Подільський	5,2	39,20
9	Дарницький	6,8	29,45
10	Деснянський	5,3	39,8
11	Святошинський	9,9	36,01
12	Мінський	12,3	28,84
13	Ватутінський	9,4	28,42
14	Харківський	3,1	35,05
15	Оболонський	1,8	35,87
	Усього:	100	

4. Обчислити суму доходів житлово-експлуатаційного підприємства від квартирної плати у плановому році на основі наступних даних:

- середньорічна ставка квартплати у попередньому році – 6,1 грн./ м²;
- оплачувана житлова площа на початок планового року – 125400 м²;
- з 25 червня планується ввести в дію житлову площу у розмірі 1500 м², а з 27 липня – у розмірі 460 м²;
- з 20 лютого буде виведено з експлуатації 360 м² житлової площі, а з 26 жовтня – 240 м².

Тема 12. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні

Семінар 13 «Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні»

Семінар - запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

2. Державне регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.

3. Роль фінансових органів місцевого самоврядування і місцевих фінансових органів виконавчої влади на етапах бюджетного процесу

4. Права й обов'язки органів місцевого самоврядування і місцевих органів виконавчої влади на етапах складання, розгляду, затвердження і виконання бюджету.

5. Організація фінансового контролю на місцевому рівні

6. Контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів і власних коштів бюджетних установ.

7. Аудит як форма регіонального фінансового контролю

2. Понятійний диктант.

Тема 13. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах

Семінар 14 «Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах» Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.

2. Види муніципальних фінансових систем у різних країнах світу.

3. Організаційно-правові форми місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.

4. Сучасні муніципальні реформи у сфері фінансів у зарубіжних країнах.

5. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3 - 4 сторінки) та презентацію до неї):

1. Забезпечення самостійності місцевих фінансів у країнах англо-американської моделі фінансової системи.

2. Забезпечення самостійності місцевих фінансів у країнах континентальної моделі фінансової системи.

3. Забезпечення самостійності місцевих фінансів у країнах іберійської моделі фінансової системи.

4. Міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах.

5. Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах.

6. Всесвітня декларація місцевого самоврядування.

7. Фінансове вирівнювання у зарубіжних країнах.

8. Особливості створення цільових фондів органів місцевого самоврядування зарубіжних країн.

9. Досвід розвитку комунального кредиту за кордоном.

10. Фінанси муніципальних підприємств.

11. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах.

3. Понятійний диктант.

ЧАСТИНА 3
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді та тестових завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Межі і кількісні показники фінансової автономії місцевих органів влади.

2. Основні напрями вчення про місцеві фінанси, становлення і розвиток.

3. *Підготуйте доповідь та її презентацію за обраною темою:*

1. Передумови виникнення теорії місцевих фінансів як галузі фінансової науки.

2. Історичний розвиток органів місцевого самоврядування.

3. Основні теорії, що пояснюють суть і природу місцевого самоврядування як форми місцевої влади.

4. Функції та завдання, покладені на місцеві органи влади України, як основа вибору моделі місцевих фінансів.

5. Територіальна громада як первинний об'єкт місцевого самоврядування.

6. Правові основи організації місцевих фінансів.

7. Причини виникнення і функціонування місцевих фінансів.

8. Основні напрями зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Причиною виникнення місцевих фінансів є

A. виникнення держави та товарно-грошових відносин

B. наявність територіальних колективів

C. відокремлення функцій та завдань, які покладаються на органи місцевої влади

D. наявність територіальних колективів відокремлення функцій та завдань, які покладаються на органи місцевої влади

2. Згідно з якою теорією (що пояснює сутність та природу місцевого самоврядування як форми місцевої влади) органи місцевого самоврядування не підпорядковані державній владі

A. теорія природних прав громади

- В. державна теорія місцевого самоврядування
- С. теорія громадського самоврядування
- Д. немає вірної відповіді

3. В якому році до Європейської хартії про місцеве самоврядування приєдналася Україна

- А. 1996
- В. 1985
- С. 2000
- Д. 2002

4. Першим багатостороннім правовим актом, який визначає і захищає принципи місцевої автономії є

- А. Всесвітня декларація місцевого самоврядування
- В. Декларація про принципи місцевого самоврядування
- С. Європейська хартія міст
- Д. Європейська хартія про місцеве самоврядування

5. Місцеві фінанси підпорядковані

- А. міжнародним фінансам
- В. загальнодержавним фінансам
- С. фінансовому ринку
- Д. фінансам підприємств

6. Місцеві фінанси виконують наступні функції

- А. всі перелічені
- В. розподільчу
- С. контрольну
- Д. стимулюючу

7. Головним елементом фінансів місцевих органів влади є

- А. власні доходи
- В. неподаткові доходи
- С. видатки
- Д. немає вірної відповіді

8. Категорія «місцеві фінанси» - це

- А. сукупність фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування
- В. місцеве господарство адміністративно-територіальних одиниць
- С. система економічних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів, необхідних органам місцевого самоврядування для виконання покладених на них завдань
- Д. сукупність матеріальних засобів, які надаються в розпорядження адміністративно-територіальних одиниць

9. Основні складові ролі місцевих фінансів - це

- А. сприяння міжнародному співробітництву
- В. забезпечення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування
- С. реалізація завдань державної регіональної політики
- Д. вирішення соціальних, демографічних, екологічних, національних та інших проблем регіонів

10. До місцевих бюджетів в Україні належать

- A. обласні, районні бюджети та місцевого самоврядування
- B. районні та зведені бюджети
- C. державний бюджет
- D. зведений бюджет України

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.
2. Алексеев І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)

Тема 2. Місцеві бюджети - визначальна ланка місцевих фінансів

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Розвиток місцевих бюджетів та їх роль у місцевих фінансах України.

2. Законодавчо-нормативне забезпечення існування системи місцевих бюджетів України.

3. Проблеми зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів.

4. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.

5. Нормативно-правова база місцевих фінансів України та її розвиток.

6. Основні напрями вчення про місцеві фінанси, становлення і розвиток.

3. *Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:*

- місцеві фінанси;

- місцеве самоврядування;

- місцеві бюджети;

- місцеві податки і збори;

- цільові фонди органів місцевого самоврядування;

- розподільча функція місцевих фінансів;

- контрольна функція місцевих фінансів;

- стимулююча функція місцевих фінансів

4. *Виконання тестових завдань.*

1. Трансферти – це

A. кошти, одержані від інших органів державної влади, місцевого самоврядування або міжнародних організацій з наступним поверненням

B. безоплатні та безповоротні кошти, одержані від інших органів державної влади, місцевого самоврядування або між бюджетних організацій

C. плата за послуги, надані органам державної влади

D. вірної відповіді немає

2. Проект місцевого бюджету схвалюється

A. КМУ та ВРУ

B. Президентом України

C. немає вірної відповіді

D. виконавчим органом місцевої влади

3. За ознакою типології відносно певної моделі економіки бюджетна централізація класифікується на

A. бюджетні призначення на видатки

B. різницю між доходами і видатками загального фонду

C. гранти або дарунки, одержані розпорядниками бюджетних коштів

D. немає вірної відповіді

4. До надходжень бюджету розвитку місцевого самоврядування включають

A. цільові субвенції з інших бюджетів на інвестиційні цілі

B. капітальні вкладення

С. внески органу місцевого самоврядування за участь у статутних фондах суб'єктів підприємницької діяльності

Д. немає вірної відповіді

5. Неподатковими доходами визначаються

А. адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу

В. штрафи, фінансові та інші стягнення за порушення податкового законодавства

С. надходження від штрафів, фінансових санкцій

Д. доходи від власності та підприємницької діяльності

6. Особливості складання розрахунків до проектів бюджетів на наступний бюджетний період до органів місцевого самоврядування доводить

А. МФУ

В. ВРУ

С. КМУ та ДКУ

Д. вірної відповіді немає

7. Який фонд передбачається в бюджеті

А. загальний

В. спеціальний

С. резервний

Д. вірної відповіді немає

8. Загальний фонд бюджету включає

А. різницю між доходами і видатками спеціального фонду

В. всі видатки бюджету за рахунок загальних надходжень

С. різницю між доходами та видатками загального фонду бюджету

Д. вірної відповіді немає

9. Контроль за відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів розпису місцевого бюджету здійснює:

А. МФУ;

В. КМУ;

С. ДКУ;

Д. всі відповіді вірні

10. До бюджетів місцевого самоврядування не відносять бюджети

А. районів, областей

В. територіальних громад селищ, міст

С. міст обласного значення

Д. об'єднаних територіальних громад селищ

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.

2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с

2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.

3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 3. Бюджетна політика на місцевому рівні

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Бюджетний розпис. Складові частини бюджетного розпису.

2. Річний та помісячний розпис місцевих бюджетів. Тимчасовий розпис місцевих бюджетів.

3. Внесення змін до бюджетних призначень.

4. Розподіл міжбюджетних трансфертів.

5. Затвердження довідок про внесення змін до кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету та планів спеціального фонду бюджету.

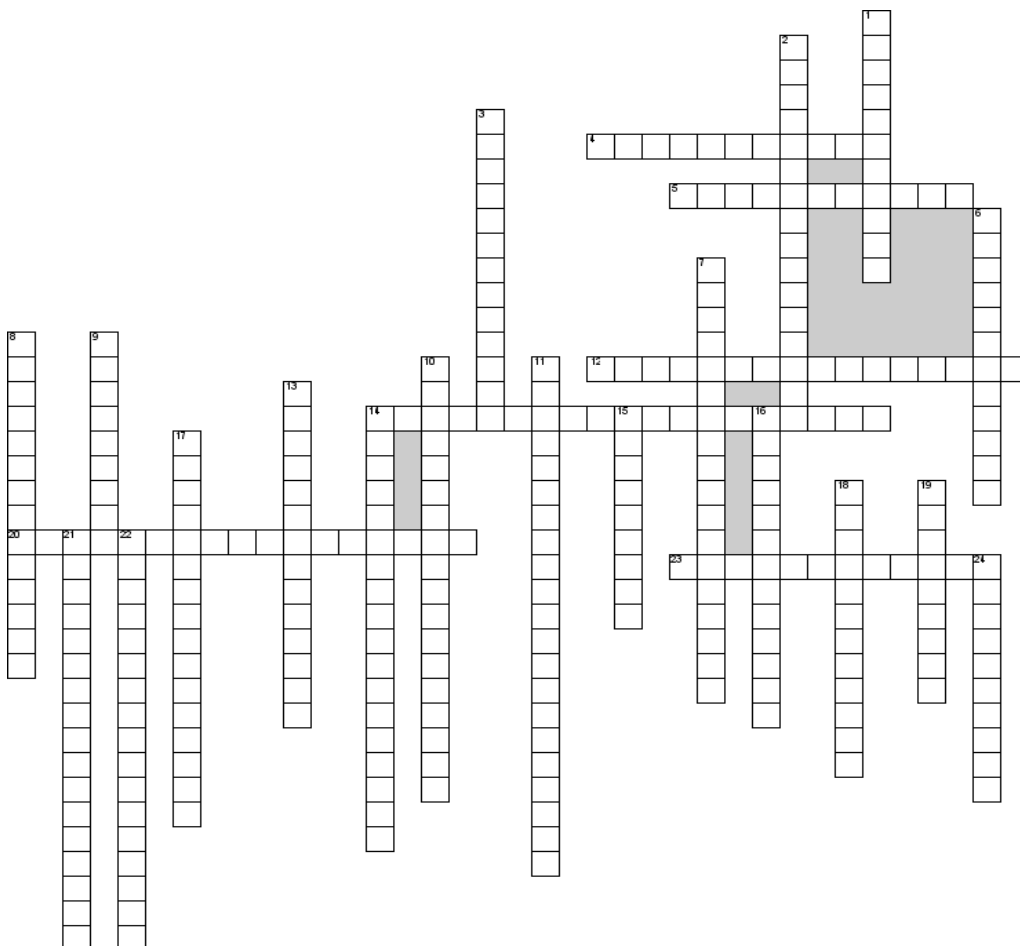
6. Забезпечення прозорості та відкритості бюджетного процесу на місцевому рівні.

3. *Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:*

- фінансові ресурси;
- фінансова незалежність органів місцевого самоврядування;
- самостійність місцевих бюджетів;
- цільові фонди місцевих рад;
- місцеві позики;
- комунальні кредит;
- запозичення до бюджету розвитку;
- місцевий борг.

4. *Виконання завдання.*

1. Заповнення кросворду.

Питання до кросворду:

По горизонталі:

4. Повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане цим Кодексом, законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові і цільові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.

5. Повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно

до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження.

12. Регламентовано нормативно-правова діяльність пов'язана із складанням, розглядом і затвердженням бюджетів.

14. Комплекс організаційно-технічних, методичних та методологічних заходів на перших стадіях технічного процесу.

20. Учасник бюджетного процесу, що розробляє законопроект про держбюджет.

23. Учасник бюджетного процесу, що організовує і здійснює виконання бюджету, управління доходами та видатками.

По вертикалі:

1. Будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

2. Форма реалізації бюджетної стратегії.

3. Вид бюджетного планування.

6. Підсистема, що використовується під час прогнозування та планування бюджету.

7. Тривалий курс бюджетної політики розрахований на перспективу, що передбачає вирішення глобальних завдань.

8. Підсистема, що використовується на заключних стадіях бюджетного процесу.

9. Один з видів завдань бюджетної політики.

10. Складова бюджетної політики, що визначає її зміст.

11. Учасник бюджетного процесу, що відповідає за організацією і управлінням державного бюджету.

13. Сукупна тривалість заходів, щодо підготовки бюджетних запитів, затвердження та виконання бюджетів.

14. Система встановлених державою форм і методів реалізації бюджетних відносин.

15. Один з учасників бюджетного процесу, що підписує закони, або накладає на них вето.

16. Один з учасників бюджетного процесу, що визначає бюджетне повноваження всіх учасників бюджетного процесу та бюджетної політики держави.

17. Учасник бюджетного процесу, що здійснює контроль за адмініструванням податків.

18. Будь-яке асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару чи послуги протягом бюджетного періоду.

19. Один з видів чинників бюджетної системи.

21. Розроблення напрямків використання бюджету згідно засад соціально-економічного розвитку суспільства.

22. Учасник бюджетного процесу, що відповідає за розробку основних засад грошово-кредитної політики відповідно до державних програм економічного розвитку.

24. Підсистема, що використовується під час використання бюджету.

5. Виконання тестових завдань:

1. Секвестр бюджету застосовується

- A. для міжбюджетного регулювання
- B. бюджетного контролю
- C. зменшення видатків у процесі виконання бюджету
- D. усі відповіді правильні

2. Бюджетна класифікація – це групування за однорідними ознаками

- A. доходів бюджету
- B. видатків бюджету
- C. доходів, видатків, фінансування бюджету, боргу
- D. усі відповіді правильні

3. Стадіями виконання місцевого бюджету за видатками є:

- A. установлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі та в межах затвердженого розпису бюджету;
- B. затвердження кошторисів, паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі), а також порядків використання бюджетних коштів
- C. взяття бюджетних зобов'язань
- D. усі відповіді правильні

4. Який метод бюджетного планування дає змогу переносити акцент з «утримання» бюджетної установи на «сенса функціонування» бюджетної установи?

- A. балансовий метод
- B. програмно-цільовий метод
- C. метод екстраполяції
- D. нормативний метод

5. До бюджетів місцевого самоврядування НЕ відносять бюджети

- A. територіальних громад селищ, міст
- B. районів, областей
- C. об'єднаних територіальних громад сіл
- D. міст обласного значення

6. Перевірку річного звіту про виконання місцевого бюджету здійснює

- A. комісія з питань бюджету відповідної ради
- B. керівник територіального фінансового управління
- C. керівник територіального управління Державної казначейської служби
- D. керівник територіального управління Державної фінансової інспекції

7. Бюджетні запити для аналізу проекту місцевого бюджету подають

- A. головні розпорядники бюджетних коштів
- B. розпорядники коштів нижчого рівня

С. керівники комунальних підприємств

Д. керівники територіальних фінансових управлінь

8. Основними принципами бюджетного процесу визнають

А. установлення загальних цілей для ухвалення рішень

В. розроблення підходів до досягнення цілей

С. оцінювання ефективності та внесення змін до фінансового плану

Д. усі відповіді правильні

9. Прогнозування та аналіз доходів місцевого бюджету здійснюють

А. територіальні управління Державної казначейської служби

В. територіальні органи Міністерства фінансів

С. територіальні управління Національного банку України

Д. територіальні громади сіл, селищ, міст та їх об'єднань

10. Які заходи НЕ застосовуються до розпорядників бюджетних коштів

А. зупинення операцій із бюджетними коштами

В. зменшення асигнувань на суму нецільового використання

С. відмова від міжбюджетних трансфертів

Д. правильної відповіді немає

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ, 2017. 119 с.

2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с

2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.

3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 4. Управління місцевими фінансами в Україні

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання тестових завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок з проектом Державного бюджету та програмами економічного і соціального розвитку регіонів.

2. Особливості затвердження та виконання місцевих бюджетів у разі несвоєчасного їх прийняття.

3. Періодичність, структура і терміни подання звітності про виконання місцевих бюджетів.

4. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів за доходами та видатками.

5. Облік бюджетних зобов'язань та контроль бюджетних призначень.

6. Порядок розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів.

3. Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:

- бюджетний процес;
- бюджетний цикл;
- бюджетний період;
- виконання місцевого бюджету;
- учасники бюджетного процесу;
- бюджетні повноваження;
- розпорядники бюджетних коштів;
- одержувачі коштів місцевого бюджету;
- казначейство;
- касове виконання місцевого бюджету;
- казначейське обслуговування місцевих бюджетів;
- розрахункове обслуговування бюджетних установ органами казначейства;
- операційний час.

4. Виконання тестових завдань:

1. Один із елементів управління місцевими фінансами, особлива діяльність із перевірки правильності вартісного розподілу створеної

вартості, утворення і витрачання фондів грошових коштів, цільового використання коштів – це

- A. фінансовий контроль
- B. оперативний контроль
- C. тактичний контроль
- D. фінансове регулювання

2. Поточний фінансовий контроль на місцевому рівні здійснюється

- A. до моменту здійснення фінансових операцій, під час яких допускаються або можуть бути допущені порушення
- B. під час проведення фінансових операцій та є складовою частиною системи оперативного фінансового управління
- C. після проведення фінансових операцій і передбачає поглиблене дослідження фінансової діяльності об'єктів контролю
- D. забезпечує достовірність інформації про фінансову діяльність органів місцевого самоврядування

3. Головними фінансовими фондами місцевих органів влади є

- A. місцеві бюджети, резервні, позабюджетні валютні та цільові фонди
- B. фонди грошових ресурсів комунальних підприємств
- C. ресурси, що їх залучають місцеві органи влади у формі банківських кредитів, від розміщення місцевих позик
- D. усі відповіді правильні

4. Основними методами управління місцевими фінансами в Україні є

- A. фінансове планування та прогнозування
- B. оперативне управління та стимулювання
- C. фінансовий контроль
- D. усі відповіді правильні

5. Безпосереднім предметом бюджетного контролю є

- A. грошові, розподільчі процеси при формуванні та використанні грошових фондів держави і місцевих органів самоврядування
- B. конкретні бюджетні показники
- C. усі стадії бюджетного процесу
- D. правильної відповіді немає

6. Сукупність заходів, які проводять державні органи і які пов'язані з перевіркою законності, доцільності й ефективності утворення, розподілу й використання грошових фондів держави і місцевих органів самоврядування – це

- A. фінансовий контроль
- B. внутрішньогосподарський контроль
- C. бюджетне управління
- D. бюджетний контроль

7. До недержавних видів фінансового контролю належать:

- A. внутрішньогосподарський фінансовий контроль; громадський фінансовий контроль; аудиторський фінансовий контроль

В. внутрішньогосподарський фінансовий контроль; громадський фінансовий контроль

С. аудиторський контроль

Д. громадський фінансовий контроль

8. Які органи здійснюють загальну організацію та управління виконанням місцевих бюджетів

А. обласні, районні, міські ради

В. місцеві фінансові органи

С. місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад

Д. немає вірної відповіді

9. Кому відкриваються реєстраційні рахунки

А. розпорядникам бюджетних коштів

В. Державному казначейству

С. підприємствам, організаціям, установам, що здійснюють підприємницьку діяльність

Д. фізичним особам

10. Які місцеві бюджети можуть прийматися з дефіцитом

А. міські бюджети

В. обласні бюджети

С. районні бюджети

Д. сільські та селищні бюджети

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.

2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с

2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.

3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

Тема 5. Формування дохідної бази місцевих бюджетів

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання тестових завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Особливості формування доходів місцевих бюджетів.
2. Методи мобілізації грошових коштів до місцевих бюджетів.
3. Податкові та неподаткові методи формування доходів місцевих бюджетів.
4. Формування доходів місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків та зборів.
5. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах.

6. Доходи від комунальної власності як реалізація права власності

3. *Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:*

- власні доходи місцевих органів влади;
- доходи бюджетів;
- податкові надходження;
- неподаткові надходження;
- доходи від операцій з капіталом;
- офіційні трансферти;
- місцеві податки і збори;
- місцеві позики.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. До доходів, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, відносяться

- A. податок на доходи фізичних осіб
- B. місцеві податки та збори
- C. надходження адміністративних штрафів
- D. єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва

2. До доходів, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, не відноситься

- A. податок на доходи фізичних осіб
- B. плата за торгівельний патент
- C. державне мито

D. податок на прибуток підприємств комунальної форми власності

3. З якого моменту податки, збори та інші доходи визнаються зарахованими в дохід місцевого бюджету

A. з моменту зарахування на рахунок відповідного бюджету

B. з моменту зарахування на аналітичні рахунки в управліннях Державного казначейства

C. всі відповіді вірні

D. немає вірної відповіді

4. Що покладено в основу визначення обсягу кошику доходів відповідного бюджету

A. кількість споживачів соціальних послуг

B. індекс відносної податкоспроможності

C. коефіцієнт вирівнювання

D. всі відповіді вірні

5. На підставі чого визначається факт перевиконання доходної частини місцевого бюджету

A. на підставі офіційних висновків місцевого фінансового органу

B. на підставі офіційних аудиторських висновків

C. на підставі офіційних висновків фіскальних органів

D. немає вірної відповіді

6. Доходи місцевих бюджетів поділяються на

A. загальнодержавні і місцеві

B. податкові, неподаткові, доходи від операцій з капіталом, трансферти

C. власні і закріплені

D. постійні і тимчасові

7. Що не відноситься до фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування

A. доходи місцевих бюджетів

B. фінансові ресурси підприємств комунальної власності

C. видатки місцевих бюджетів

D. благодійні, спонсорські внески, пожертвування

8. Нормативи бюджетного забезпечення затверджує

A. КМУ

B. МФУ

C. ВРУ

D. вірної відповіді немає

9. Процес формування доходної частини місцевих бюджетів здійснюється виходячи з підходу

A. покриття видатків

B. зменшення видатків

C. збалансування доходів і видатків

D. вірної відповіді немає

10. Який метод формування доходів місцевих бюджетів характеризується перерозподілом доходів юридичних та фізичних осіб

- A. позичковий метод
- B. податковий метод
- C. пряме вилучення доходів
- D. бюджетний метод

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.
2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.
4. Вівчар О. Й., Курило О. Б., Синютка Н. Г. Децентралізація в Україні: стан та перспективи провадження реформи. *Економічний форум*. 2018. № 1. С. 55–62.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)

Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання тестових завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Склад та структура видатків місцевих бюджетів.
2. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.
3. Фінансування власних та делегованих державою повноважень, порядок їх здійснення та законодавче закріплення.
4. Поняття бюджетних призначень (бюджетних повноважень).
5. Призначення і принцип розрахунку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості за видами видатків.

6. Розпорядники бюджетних коштів.

3. *Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:*

- видатки бюджетів;
- бюджетні призначення;
- бюджетні зобов'язання;
- бюджетні асигнування;
- поточні видатки;
- видатки розвитку;
- категорії видатків;
- обов'язкові видатки;
- делеговані державні повноваження;
- розпорядники коштів.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Назвіть основні критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами

- A. принцип субсидіарності
- B. повнота надання послуг
- C. принцип субсидіарності та повнота надання послуг
- D. немає вірної відповіді

2. За рахунок яких коштів проводиться фінансування місцевих програм соціального захисту окремих категорій населення

- A. за рахунок доходів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
- B. за рахунок субвенції з Державного бюджету;
- C. за рахунок доходів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів та субвенції з Державного бюджету
- D. немає вірної відповіді

3. Чи допускається фінансування окремих бюджетних установ з різних бюджетів

- A. допускається
- B. заборонено
- C. заборонено, крім визначених Законом про Державний бюджет
- D. вірної відповіді немає

4. Бюджетні асигнування – це

- A. повноваження розпоряднику бюджетних коштів на прийняття зобов'язання та витрачення бюджетних коштів у процесі виконання бюджету
- B. усі платежі з державного та місцевого бюджетів
- C. надходження та платежі у зв'язку зі зміною обсягу державного боргу, які використовуються для покриття різниці між доходами та видатками бюджету
- D. всі відповіді вірні

5. Основним документом, що надає бюджетній установі повноваження щодо отримання доходів і здійснення видатків є

- A. бюджетний розпис
- B. кошторис бюджетної установи
- C. зведений кошторис бюджетної установи
- D. бюджетні асигнування

6. Які видатки не фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів

- A. видатки, які визначаються функціями держави (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення тощо)
- B. видатки для забезпечення конституційного ладу держави, державної цілісності суверенітету, незалежного судочинства
- C. видатки на реалізацію прав та обов'язків місцевого самоврядування
- D. всі відповіді вірні

7. Переваги програмно-цільового методу планування бюджету

- A. сприяє ефективнішому використанню бюджетних коштів;
- B. дає можливість встановити безпосередній зв'язок між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання;
- C. сприяє дієвому контролю за витрачанням бюджетних коштів
- D. всі відповіді вірні

8. Кошторис видатків – це

- A. фінансові нормативи бюджетної забезпеченості та коригувальні коефіцієнти до них і прогнозний обсяг кошика доходів місцевих бюджетів
- B. показник, що дорівнює обсягу коштів, необхідних місцевому самоврядуванню для збалансування бюджету
- C. загальний плановий документ, який визначає обсяг, цільове спрямування та поквартальний розподіл коштів, які виділяються з бюджету на проведення соціально-культурних заходів, господарського та культурного будівництва
- D. гарантований державою в межах наявних бюджетних ресурсів рівень фінансового забезпечення повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів

9. Домінуючим принципом у взаємовідносинах між центральними і місцевими органами влади є

- A. підпорядкованості і командування
- B. правового регулювання і партнерства
- C. правового регулювання та підпорядкованості

D. вірної відповіді немає

10. Бюджетна програма – це

A. систематизований перелік заходів, які направлені на досягнення загальної мети у відповідності із завданнями, виконання яких передбачає здійснення фінансування із місцевого чи державного бюджету

B. сукупність економічних важелів, за допомогою яких органи місцевого самоврядування забезпечують реалізацію свої функцій

C. програма, за якою відбувається складання проекту бюджету

D. вірної відповіді немає

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.

2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с

2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.

3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 7. Міжбюджетні відносини та їх складові

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання тестових завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Бюджетне регулювання.
2. Інструменти бюджетного регулювання у взаємовідносинах місцевих бюджетів з Державним бюджетом.

3. Поняття індексу податкоспроможності територій та фінансового нормативу бюджетної забезпеченості.

4. Формульна система розподілу міжбюджетних трансфертів.

5. Вирівнювання видаткового потенціалу місцевих бюджетів.

6. Стимулювання до заощадження коштів і мобілізації доходів місцевих бюджетів.

3. *Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:*

- міжбюджетні відносини;
- бюджетне регулювання;
- вертикальне бюджетне регулювання;
- горизонтальне бюджетне регулювання;
- фінансове вирівнювання;
- фінансовий норматив бюджетної забезпеченості;
- дотації вирівнювання;
- субвенції;
- коригуючі коефіцієнти.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Метою регулювання міжбюджетних відносин є

A. забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених за бюджетами та бюджетними ресурсами, які повинні забезпечувати виконання цих повноважень

B. розмежування доходів та видатків між ланками бюджетної системи

C. підтримка «бідних» у фінансовому розумінні територій (відповідних бюджетів) та вилучення коштів у «багатих» в фінансовому розумінні територій (з відповідних бюджетів)

D. всі відповіді вірні

2. Чи передбачено Бюджетним кодексом надання позичок з одного бюджету іншому

A. так

B. ні

C. так, виключно на покриття тимчасових касових розривів

D. немає вірної відповіді

3. Кошти, які безоплатно передаються з одного бюджету до іншого, це

A. міжбюджетні трансферти

B. дотація вирівнювання

C. субвенції

D. всі відповіді вірні

4. Чи можуть надаватися субвенції на виконання інвестиційних проектів з місцевого бюджету іншому

A. можуть

B. ні, заборонено Бюджетним кодексом

C. так, на підставі договору

D. немає вірної відповіді

5. На яких засадах надаються субвенції з Державного бюджету на виконання інвестиційних проектів

A. на конкурентних засадах між бюджетами

B. на засадах пріоритетності

C. на засадах платності

D. всі відповіді вірні

6. Напрями перерозподілу бюджетних ресурсів

A. від відносно «бідних» у фінансовому розумінні територій до «багатих» територій

B. від відносно «багатих» у фінансовому розумінні територій до «бідних» територій

C. від відносно «бідних» у фінансовому розумінні територій до інших «бідних» територій

D. від відносно «багатих» у фінансовому розумінні територій до інших «багатих» територій

7. Остаточне збалансування бюджетів одного рівня проводиться

A. на початку бюджетного року

B. протягом бюджетного року

C. наприкінці бюджетного року

D. немає вірної відповіді

8. Які трансферти передбачені в Державному бюджеті

A. дотації вирівнювання

B. кошти, що передаються до Державного бюджету

C. немає вірної відповіді

D. дотації вирівнювання та кошти, що передаються до Державного бюджету

9. Які місцеві бюджети можуть прийматися з дефіцитом

A. міські бюджети

B. обласні бюджети

C. районні бюджети

D. сільські та селищні бюджети

10. До методів планування видів місцевих бюджетів належать

A. програмно-цільовий метод та казуальні методи

B. податковий метод

C. економетрична модель

D. всі вище перераховані

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.
2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 8. Місцеві запозичення в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Структура ринку місцевих запозичень в Україні.
 2. Стан і проблеми розвитку місцевих запозичень в Україні.
 3. Бюджетна політика у сфері місцевих позик та місцевого боргу.

4. Муніципальні запозичення як джерело інвестиційного розвитку регіонів України.

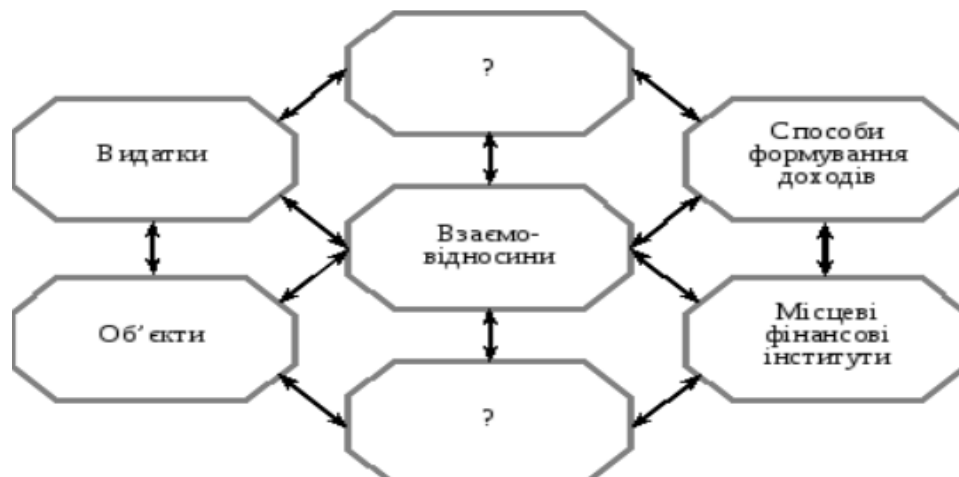
5. Практика та проблематика здійснення місцевих запозичень в Україні.

3. Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:

- бюджетний процес;
- місцеві запозичення;
- бюджетна політика;
- бюджетний період;
- муніципальні запозичення;
- учасники бюджетного процесу;
- місцеві позики;
- розпорядники бюджетних коштів;
- одержувачі коштів місцевого бюджету.

4. Виконання завдання.

Заповніть порожні місця структурно-логічної схеми позначені знаками запитання необхідними термінами (поняттями) відповідно до змісту.

5. Виконання тестових завдань:

1. Державні позики поділяють за правом емісії (випуску) на:

- A. регіональні, міжнародні
- B. державні та місцеві
- C. комерційні, міжнародні
- D. комерційні та регіональні

2. Держава, виступаючи у ролі кредитора, надає

- A. банківський кредит
- B. державну позику
- C. гарантовану позику
- D. банківські послуги

3. Державний борг залежно від розміщення розрізняють

- A. місцевий і державний
- B. поточний і внутрішній
- C. зовнішній і внутрішній
- D. капітальний і зовнішній

4. Основними причинами існування державного кредиту є

- A. потреба держави у нарощуванні прибутків
- B. виплата додаткових пенсій
- C. бюджетний дефіцит
- D. бюджетний дефіцит, постійно зростаючі потреби держави

5. За терміном погашення державні позики бувають

- A. строкові і безстрокові
- B. фіксовані і плаваючі
- C. короткострокові, довгострокові
- D. витратні і дисконтні

6. За характером зобов'язань державні позики поділяються

- A. з правом або без права дострокового погашення
- B. довгострокові і короткострокові
- C. з фіксованим або плаваючим відсотковим доходом
- D. боргові і ринкові

7. Документ, в якому вказується розмір видатків на обслуговування державного боргу

- A. закон України «про державний бюджет на поточний рік»
- B. постанови кабінету міністрів України
- C. фінансовий план підприємств
- D. державна програма економічного і соціального розвитку країни

8. Як впливає розмір державного боргу на економіку країни?

- A. позитивно, сприяючи піднесенню економіки
- B. сприяє збільшенню прямих інвестицій в економіку
- C. спричиняє збільшення видаткової частини державного бюджету, тим самим знижує фінансові можливості держави
- D. забезпечує зростання ВВП

9. Джерелом покриття державного боргу є:

- A. державний кредит
- B. доходи бюджету
- C. кошти міжнародних фінансових установ
- D. резервні фонди уряду

10. Фонди фінансових ресурсів за територіальним розміщенням класифікують на

- A. міжнародні, регіональні, місцеві
- B. інвестиційні, науково-дослідницькі, військові
- C. державні, соціальні, економічні
- D. постійні, тимчасові

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.

2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с

2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.

3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 9. Місцеві податки і збори у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних задач

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Фінансова незалежність місцевого самоврядування та склад фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.

2. Комунальний кредит і його форми.

3. Проблеми розвитку муніципальних позик в Україні.

4. Цільові фонди місцевого самоврядування.

5. Місцеві податки і збори та їх роль у доходах місцевих бюджетів.

6. Напрямки реформування місцевого оподаткування в Україні.

7. Формульний порядок визначення обсягів дотацій вирівнювання.
8. Практика та проблематика здійснення місцевих запозичень в Україні.

3. *Виконання задач:*

1. Визначити окремо суму поточних видатків та видатків розвитку міського бюджету за такими напрямками використання коштів бюджету:

- соціальне забезпечення – 5532 тис. грн;
- соціально-культурна сфера – 938 тис. грн;
- інвестиційна діяльність – 106 тис. грн;
- сплата основної частини боргу органів місцевого самоврядування –

53 тис. грн.

- охорона здоров'я – 4522 тис. грн;
- державне управління – 885 тис. грн;
- придбання обладнання, транспортних засобів та іншої техніки – 369

тис. грн;

- реалізація програми соціально-економічного розвитку міста – 359

тис. грн;

- фізична культура і спорт – 220 тис. грн.

2. Визначити відсоток виконання місцевого бюджету за поточний рік, а також обсяг загального фонду місцевого бюджету, якщо: обсяг місцевих бюджетів на поточний рік складає 15 млрд грн при плані – 12 млрд грн. Це складає 54 % від загального фонду бюджету.

3. Бюджет міста з районним поділом складає 75 864 млн грн, в тому числі:

- доходи 1-го району – 22 %;
- доходи 2-го району – 21 %;
- доходи 3-го району – 18 %;
- доходи 4-го району – 23 %;
- доходи 5-го району – ?

Визначити суму доходів бюджету кожного району міста.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Місцеві податки та збори включають

А. готельний збір, ринковий збір, комунальний податок, податок на рекламу та ін.

В. комунальний податок, збір за паркування автомобілів, курортний збір, плата за прописку громадян, збір за участь у бігах на іподромі та ін.

С. збір за право використання місцевої символіки, збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі, податок на рекламу та ін.

Д. вірної відповіді немає

2. Комунальний податок пов'язаний із

А. річним обсягом реалізації

В. чисельністю працюючих

С. фондом оплати праці працівників

Д. вірної відповіді немає

3. Суми, отримані від місцевих податків і зборів зараховуються до

- A. державного бюджету
- B. бюджетів суб'єктів економічної діяльності
- C. місцевих бюджетів
- D. вірної відповіді немає

4. Суми, отримані від місцевих податків і зборів зараховується до

- A. державного бюджету
- B. місцевих бюджетів
- C. бюджетів суб'єктів економічної діяльності
- D. вірної відповіді немає

5. Механізм міжбюджетних трансфертів повинен

- A. сприяти гармонійному соціально-економічному розвитку регіонів
- B. враховувати інтереси місцевих органів влади
- C. враховувати потенційні можливості економіки регіонів
- D. усі відповіді вірні

6. Податок на рекламу - це

- A. місцевий податок
- B. непрямий податок
- C. загальнодержавний податок
- D. вірної відповіді немає

7. Податок на прибуток підприємств – це

- A. місцевий податок
- B. прямий податок
- C. загальнодержавний податок
- D. вірної відповіді немає

8. Земельний податок – це

- A. реальний податок
- B. прямий податок
- C. місцевий податок
- D. особистий податок

9. Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок

- A. податку на прибуток підприємств комунальної власності та прибуткового податку з громадян, які проживають на даній території
- B. власних і закріплених загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових платежів
- C. міжбюджетних трансферів
- D. місцевих податків та зборів

10. Регулювання між бюджетних відносин здійснюється

- A. на всіх етапах бюджетного процесу
- B. при складанні, розгляді та затвердженні бюджету
- C. при виконанні бюджету
- D. при складанні та затвердженні звіту про виконання бюджету

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.
2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 10. Фінанси підприємств комунального господарства

Методи контролю: усне опитування, оцінювання тестових завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Фінанси підприємств комунальної власності - складова місцевих фінансів.
 2. Особливості організації фінансів підприємств комунальної власності, їх склад та структура.
 3. Видатки з місцевих бюджетів на фінансування підприємств комунальної власності та особливості їх планування.

4. Фінансовий стан підприємств комунальної власності. Система показників оцінки фінансового стану.

5. Оцінювання майна об'єктів, що підлягають приватизації.

3. Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:

- комунальна власність;
- комунальне підприємство;
- унітарне комунальне підприємство;
- комунальний кредит;
- кошторис комунального підприємства.

4. Виконання тестових завдань:

1. Майно комунальних підприємств перебуває у власності

- A. держави
- B. місцевих органів самоврядування
- C. житлово-комунального господарства
- D. всі відповіді вірні

2. Суб'єктами права комунальної власності є

- A. місцеві Ради відповідних адміністративно-територіальних одиниць
- B. органи державної влади
- C. місцеві органи самоврядування
- D. немає вірної відповіді

3. Порядок розподілу прибутку підприємства комунальної власності

- A. 100% зараховується до Державного бюджету
- B. 50% зараховується до Державного бюджету, а 50% — до бюджету місцевої ради того рівня, якому належать ці підприємства
- C. 100% зараховується до бюджету місцевої ради того рівня, якому належать ці підприємства
- D. підприємство самостійно визначає порядок розподілу прибутку

4. Назвіть правовий статус, рекомендований для підприємств комунальної власності

- A. акціонерне товариство
- B. повне товариство
- C. унітарне комунальне підприємство
- D. товариство з додатковою відповідальністю

5. Цінову й тарифну політику в комунальній сфері визначає

- A. Верховна Рада України
- B. Кабінет Міністрів України
- C. відповідні міністерства
- D. обласні державні адміністрації

6. Назвіть на яких засадах діють підприємства комунальної власності

- A. кошторисне фінансування
- B. комерційна самоокупність
- C. фінансування поточних витрат
- D. змішане фінансування

7. Мета реформи житлово-комунального господарства в Україні

А. встановлення державної монополії в сфері житлово-комунального господарства

В. приватизація державних житлово-комунальних підприємств

С. створення ефективного ринкового механізму функціонування житлово-комунального господарства

Д. поліпшення контролю за функціонуванням підприємств житлово-комунального господарства

8. До підприємств комунальної власності, які знаходяться на повному утриманні з місцевих бюджетів, належать

А. фізичної культури, туризму

В. житлово-комунальне і транспортне господарство, заклади культури

С. ремонтні, ремонтно-будівельні підприємства, проектні організації

Д. немає правильної відповіді

9. До повноважень органів місцевого самоврядування в галузі управління комунальною власністю відноситься

А. управління майном комунальної власності

В. встановлення порядку та здійснення контролю за використанням прибутків підприємств комунальної власності

С. заслуховування звітів керівників підприємств комунальної власності

Д. підготовка пропозицій про відчуження комунального майна, місцевих програм приватизації та переліку об'єктів, які не підлягають приватизації

10. Доходи від об'єктів комунальної власності включають

А. надходження дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств територіальної громади

В. кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення

С. плата за оренду майнових комплексів

Д. усі відповіді правильні

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.

2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с

2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.

3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 11. Фінансова діяльність житлово- експлуатаційного комплексу

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Соціально-економічне значення житлового господарства.

2. Організація обслуговування житлового фонду.

3. Джерела доходів та фінансових надходжень житлово-експлуатаційних організацій.

4. Особливості фінансування витрат житлово-експлуатаційних організацій.

5. Основні напрямки реформування житлового господарства.

3. *Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:*

– житлово-комунальне господарство;

– тариф на житлово-комунальні послуги;

– комунальні платежі;

– витрати;

– комунальні послуги;

– інформаційні системи житлово-комунального господарства.

4. *Виконання задач:*

1. Обчислити суму доходів житлово-експлуатаційного підприємства від квартирної плати у плановому році на основі наступних даних: середньорічна ставка квартплати у попередньому році – 6,1 грн./ м²; оплачувана житлова

площа на початок планового року – 125400 м²; з 25 квітня планується ввести в дію житлову площу у розмірі 1500 м², а з 27 червня – у розмірі 460 м²; з 20 липня буде виведено з експлуатації 360 м² житлової площі, а з 26 серпня – 240 м².

2. Розрахувати загальну потребу району у лікарняних ліжках враховуючи, що в районі проживає 170 тис. осіб. Кількість хворих, які госпіталізовані за рік складає 32300 осіб. Одне лікарняне ліжко використовується 300 днів на рік, а середня тривалість перебування хворого у лікарні становить 12 днів. Розрахувати середньорічну кількість ліжок, якщо з 1 травня планується додатково ввести в експлуатацію 75 ліжок.

5. Виконання тестових завдань:

1. Згідно з правами й обов'язками споживача послуг централізованого опалення, постачання холодної і гарячої води та водовідведення, споживач має право

- A. на зменшення розміру оплати
- B. на відмову від надання послуг
- C. на встановлення квартирних засобів обліку та взяття їх на абонентський облік;
- D. правильної відповіді немає

2. Тариф – це

- A. визначена відповідно до нормативно-правових актів НКРЕ (Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України) ціна (сукупність цін відповідно до часу доби) одиниці електричної енергії
- B. документ, що видається споживачеві енергопостачальником і містить перелік технічних вимог, які необхідно виконати для приєднання електроустановок нового споживача до електромережі, реконструкції діючих електроустановок споживача або зміни категорії надійності електропостачання споживача
- C. договір на виконання послуг
- D. показник виконання операції з комутації для забезпечення постачання електричної енергії споживачеві.

3. Об'єктами права комунальної власності є

- A. майно і доходи відповідних адміністративно-територіальних одиниць та їх територіальних громад
- B. майно, передане у власність держави іншими суб'єктами права власності
- C. майно юридичних та фізичних осіб, яке знаходиться на території місцевої громади
- D. правильної відповіді немає

4. Особливостями функціонування ЖКГ є

- A. ЖКГ представлене «чистими» природними монополіями і підгалуззями, які розвиваються за законами конкурентного господарства
- B. належить до виробничої і невиробничої інфраструктури
- C. ЖКГ пов'язане з забезпеченням життєдіяльності передусім міського населення

D. усі відповіді правильні

5. Житлово-експлуатаційна контора – це

A. організація, яка надає послуги з оренди приміщень

B. юридичні особи комунальної форми власності (комунальні унітарні підприємства), що утворюються компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входять до сфери їх управління

C. юридичні особи, які надають послуги з експлуатації приміщень

D. комунальне унітарне підприємство для надання послуг з теплопостачання до приміщень будинків

6. Мінімальний розмір статутного фонду комунального унітарного підприємства встановлює

A. відповідна місцева рада

B. Кабінет Міністрів України

C. Верховна Рада України

D. територіальні управління Національного банку України

7. Суб'єктом і основним носієм функцій у системі місцевого самоврядування і повноважень є

A. територіальна громада

B. місцева рада

C. житлово-експлуатаційна контора

D. виконавчі комітети

8. Житловий будинок – це

A. будівля капітального типу, споруджена з дотриманням вимог, установлених законом, іншими нормативно-правовими актами, і призначена для постійного в ній проживання

B. приміщення, призначені для забезпечення експлуатації будинку та побутового обслуговування мешканців будинку

C. результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил

D. правильної відповіді немає

9. Комунальні послуги – це

A. результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи в забезпеченні холодною і гарячою водою, водовідведенням, газо- та електропостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, установленому законодавством

B. одиниця виміру для обчислення обсягу отриманої споживачем послуги, визначена відповідно до вимог нормативів, норм, стандартів, порядків і правил згідно з законодавством

C. дія надзвичайної ситуації техногенного, природного або екологічного характеру, яка унеможливорює надання відповідної послуги відповідно до умов договору

Д. кількісні показники споживання житлово-комунальних послуг, затверджені згідно з законодавством відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування

10. Путівником реформування житлово-комунального господарства є

- А. «зелена картка»
- В. топографічна карта
- С. дорожня карта
- Д. правильної відповіді немає

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.
2. Алексеєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)

Тема 12. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Державне регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.

2. Роль фінансових органів місцевого самоврядування і місцевих фінансових органів виконавчої влади на етапах бюджетного процесу

3. Права й обов'язки органів місцевого самоврядування і місцевих органів виконавчої влади на етапах складання, розгляду, затвердження і виконання бюджету.

4. Організація фінансового контролю на місцевому рівні.

5. Контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів і власних коштів бюджетних установ.

6. Аудит як форма регіонального фінансового контролю

3. *Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:*

– управління місцевими фінансами;

– казначейське обслуговування місцевих бюджетів;

– касове виконання місцевих бюджетів;

– поточні звіти;

– річні звіти;

– фінансовий контроль;

– об'єкт фінансового контролю на місцевому рівні;

– суб'єкт фінансового контролю на місцевому рівні;

– поточний контроль;

– наступний контроль;

– аудит фінансової та господарської діяльності бюджетної установи;

– аудит ефективності виконання бюджетних програм.

4. *Виконання задач:*

1. Розрахувати коефіцієнт фінансової автономії бюджету міста та зробити висновки про фінансову незалежність органів місцевого самоврядування міста за наступними показниками. Видатки міського бюджету складають:

- державне управління – 10041,7 тис. грн.

- правоохоронна діяльність – 10678 тис. грн.

- освіта – 9390,6 тис. грн.

- охорона здоров'я – 9873,4 тис. грн.

- житлово-комунальне господарство – 35150 тис. грн.

- цільові фонди – 1000 тис. грн.

- резервний фонд – 800 тис. грн.

Дефіцит бюджету складає 17% суми видаткової частини бюджету.

Закріплені доходи бюджету складають - 51300 тис. грн.

2. Визначити суму офіційних трансфертів місцевого бюджету за наступними даними: місцеві податки і збори – 30 тис. грн., податок з підприємств комунальної власності – 34 тис. грн., дотації вирівнювання – 14 тис. грн., субвенції на здійснення програм соціального захисту – 17 тис. грн., субвенції на виконання інвестиційних проектів – 27 тис. грн.

3. Визначити суму офіційних трансфертів місцевого бюджету за наступними даними: дотації з Державного бюджету – 4800 млн. грн., надходження коштів з бюджетів нижчих рівнів 1800 млн. грн., субвенції 2200 млн. грн., невикористанні кошти цільового фінансування – 600 млн. грн., місцеві податки і збори – 1400 млн. грн.

5. Виконання тестових завдань:

1. До зовнішнього та внутрішнього фінансового контролю належать

- A. фінансовий контроль органів виконавчої влади
- B. контроль з боку благодійних організацій
- C. незалежний аудит
- D. контроль Міжнародного валютного фонду

2. За часом проведення фінансовий контроль класифікується на

- A. поточний
- B. своєчасний
- C. попередній
- D. наступний

3. За формою проведення фінансовий контроль класифікується на

- A. громадський
- B. обов'язковий або зовнішній
- C. відомчий
- D. внутрішній або ініціативний

4. За сферою фінансової діяльності фінансовий контроль класифікується на

- A. валютний
- B. аудиторський
- C. бюджетний
- D. податковий

5. За методами проведення фінансовий контроль класифікується на

- A. ревізії
- B. перевірки
- C. обстеження
- D. всі відповіді вірні

6. До недержавних видів фінансового контролю належить

- A. внутрішньогосподарський
- B. громадський
- C. податковий
- D. відомчий

7. Загальний фінансовий контроль здійснює

- A. Кабінет Міністрів України

- В. Верховна Рада України
- С. Рахункова палата Верховної Ради України
- Д. вірної відповіді немає

8. Формула розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів між державним та місцевими бюджетами враховує

- А. фінансові нормативи бюджетної забезпеченості та коригувальні коефіцієнти до них і прогнозний обсяг кошика доходів місцевих бюджетів
- В. коефіцієнт вирівнювання й індекс відносної податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці
- С. кількість муніципальних закладів
- Д. кількість мешканців та кількість споживачів соціальних послуг

9. На місцевому рівні є такі методи фінансового контролю

- А. попередній, поточний і наступний
- В. ревізії і перевірки
- С. самоаналіз
- Д. аудит;
- Е. ревізії, перевірки і обстеження

10. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснюється

- А. територіальними органами Державного казначейства України
- В. Державною податковою адміністрацією
- С. Кабінетом Міністрів України
- Д. в Україні виконання місцевих бюджетів не переведене на казначейське обслуговування

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.
2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http:// www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Тема 13. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань

Завдання для самостійної роботи:

6. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

7. Самостійно опрацюйте питання:

1. Європейська хартія про місцеве самоврядування.
2. Бюджетний федералізм як принцип побудови фінансів місцевого самоврядування.
3. Форми та методи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.
4. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування.
5. Світовий досвід касового виконання місцевих бюджетів.
6. Види, принципи та інструменти взаємодії державного та місцевих бюджетів у зарубіжних країнах.
7. Порядок «вертикального» та «горизонтального» бюджетного вирівнювання.
8. Світовий досвід надання бюджетних трансфертів місцевим органам влади.
9. Можливість застосування світового досвіду організації місцевих фінансів в Україні.

8. Вивчити основні терміни та скласти за ними глосарій:

- Європейська хартія місцевого самоврядування;
- бюджетний федералізм;
- Американський федералізм;
- вертикальні фінансові дисбаланси;
- горизонтальні фінансові дисбаланси.

9. Виконання тестових завдань:

1. Сучасні способи розмежування бюджетних доходів у світовій практиці

- A. розподіл доходів між бюджетами різних рівнів
- B. розщеплення надходжень від податків за кожним рівнем бюджетної системи
- C. встановлення територіальних надбавок до місцевих податків на користь центрального уряду
- D. встановлення територіальних надбавок до загальнодержавних податків на користь місцевої влади

2. Моделі побудови бюджетної системи зарубіжних країн

- A. єдності й самостійності
- B. бюджетного федералізму
- C. соціального федералізму
- D. федерального соціалізму

3. Критерії фінансового вирівнювання в зарубіжних країнах

- A. чисельність, щільність і склад населення
- B. кількість учнів у системі дошкільної і обов'язкової шкільної освіти
- C. рівномірність надходження власних доходів місцевої влади
- D. податковий потенціал територій

4. Найбільші суми коштів місцевих бюджетів зарубіжних країн витрачається на

- A. загальнодержавні послуги
- B. громадський порядок і безпеку
- C. економічну діяльність
- D. соціальні потреби громадян

5. Формами місцевих позик у зарубіжних країнах не являються

- A. облігаційні позики
- B. безоблігаційні позики
- C. міжбюджетні позики
- D. кредити фінансово – банківських установ

6. Ідея податкової справедливості, яка безпосередньо стосується платників місцевих податків і зборів лежить в основі

- A. принципу еквівалентності
- B. принципу субсидіарності
- C. принципу системності
- D. принципу децентралізації

7. Які види субсидій спеціального призначення не надаються органам місцевої влади зарубіжних країн

- A. інвестиційні
- B. безумовні
- C. обумовлені
- D. капітальні

8. В якій країні скорочують обсяг трансфертів бюджету, якщо видатки на обслуговування боргу перевищують 15% доходів бюджету

- A. Італії
- B. Хорватії

- С. Польщі
 Д. Чеській Республіці
9. **Доходи місцевих бюджетів формуються переважно за рахунок прямих податків у наступних країнах**
- А. Австрія, Іспанія, Італія
 В. Німеччина, Нідерланди, Португалія
 С. Великобританія, Данія, Польща
 Д. Греція, Франція, Чехія
10. **Наближення до безпосереднього споживача тих суспільно значущих благ і послуг, які надаються мешканцям територіальних громад за розмежування видатків між різними ланками бюджетної системи – це**
- А. принцип еквівалентності
 В. принцип субсидіарності
 С. принцип системності
 Д. принцип децентралізації

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ. 2017. 119 с.
2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
2. Крисоватий А., Синютка Н. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
3. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Закони та інші правові акти у сфері фінансів місцевих органів самоврядування URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010. № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Навчальне видання

Коверза Вікторія Семенівна
Неізвестна Олена Володимирівна
Шендригоренко Марина Трохимівна
Іванова Наталя Сергіївна
Шевченко Любов Ярославівна
Янковський Валерій Андрійович

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
МІСЦЕВІ ФІНАНСИ**

Формат 64×84/8. Ум. др. арк. 2,6.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.